До спеціалізованої вченої ради
К 41.119.01 у Причорноморському
науково-дослідному інституті економіки
та інновацій
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1, ауд. 135

ВІДГУК
офіційного опонента д.е.н., професора Дука Анастасії Петрівни
на дисертаційну роботу Якушко Інни Валеріївни
на тему «Забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Аналіз результатів дисертаційної роботи **Якушко Інни Валеріївни** на тему: **«Забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки»**, дає змогу сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності, особливостей, логічної структури, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки дослідження, основні положення якого подані до захисту.

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою. Для сучасного розвитку національного господарства України характерні висока складністю та невизначеність, детерміновані загальною турбулентністю зовнішнього глобалізованого середовища. У зв'язку із цим виникає необхідність постійного моніторингу результативності інвестиційного процесу, своєчасного виявлення загроз та переваг для розвитку економіки, посилення вимог до забезпечення інвестиційної привабливості на всіх рівнях ієрархії економічної системи. Зазначене вимагає дієвого забезпечення діяльності суб'єктів економічної діяльності, у тому числі з метою своєчасного виявлення кризових явищ, і як наслідок – коригування відповідної економічної політики. Своєю чергою, регулювання інвестиційної діяльності як складова економічної політики держави повинна забезпечити розвиток та зміцнення інвестиційного потенціалу національного господарства, у т.ч. в частині створення умов для нагромадження інвестицій задля модернізації промисловості, впровадження нових технологій, зниження енергоємності виробництва, підвищення рівня наукомісткості виробленої продукції. Зазначені напрями передбачають посиленої уваги до розробки науково-методичних засад формування та забезпечення привабливості національної економіки для інвестування.

Непослідовність державної політики та недостатність фінансування значно обмежують інвестиційні можливості суб'єктів господарювання до високоефективної діяльності на інноваційній основі.

Поєднання та узгодження інтересів і зусиль суб'єктів економічної діяльності здатні забезпечити економічне зростання. Слід відмітити, що наявні у науковій літературі результати досліджень, в яких викладено окремі методи, механізми й інструменти забезпечення інвестиційної привабливості України є переважно фрагментарними, не достатньою мірою відображають сучасні нову специфіку функціонування економіки з позицій важливості формування такого економічного середовища в країні, у межах якого інвестори були б зацікавлені здійснювати довгострокові вкладення в об'єкти національної економіки з дотриманням національних інтересів. Виникає доцільність проведення поглиблених досліджень проблем забезпечення інвестиційної привабливості, регулювання та стимулювання цього процесу в Україні, його організаційно-економічних засад, відповідних методів і механізмів. Це обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи.

Задекларована здобувачем мета відповідає темі дисертаційної роботи. Досягнення окресленої мети розкривається у комплексі задач, причому головна увага дисертантом зосереджується на дослідженні питань, пов'язаних із поглибленням теоретико-методичних і практичних засад щодо забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки. Пропоновані методичні підходи є коректними та такими, що дозволяють проводити конкретні розрахунки.

Із вищезазначеного зрозуміло, що дисертаційна робота Якушко І.В. виконана на актуальну тему, є своєчасною, в якій обґрунтовуються новітні підходи до вирішення наукових задач теоретичного, науково-практичного та прикладного змісту.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Зміст дисертації, структура та виклад науково-прикладних розробок свідчать про завершеність наукового дослідження, в якому розв'язано задекларованe автором актуальне науково-практичне завдання. За результатами детального вивчення матеріалів, можна дійти висновку, що основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, які викладені у дисертації Якушко І.В., є логічними та послідовними.

Дисертаційна робота Якушко І.В. складається з вступу, трьох розділів основної частини, висновків до кожного розділу та загальних висновків дослідження, списку використаних джерел та додатків. Логічна структура побудови змісту дисертаційної роботи засвідчує високий професійний рівень дисертанта. Матеріал викладено послідовно і відповідно до завдань та структури дисертації.

Варто відзначити, що автором було опрацьовано значну кількість закордонних та вітчизняних інформаційних джерел в царині регулювання інвестиційної діяльності, державного регулювання інвестиційного процесу,

формування та забезпечення інвестиційної привабливості; наукові праці з проблематики розвитку інвестиційних процесів; спеціалізовані галузеві періодичні видання; аналітичні та статистичні дослідження; статистична інформація і публікації міжнародних організацій тощо.

Вивчення автореферату дозволяє стверджувати про його відповідність основному змісту дисертації, яка виноситься на захист.

Представлені та винесені на захист наукові положення належно обґрунтовані, а достовірність розроблених теоретичних та науково-практичних положень дисертації підтверджена їхнім впровадженням в практичну діяльність.

Ключові наукові результати, що представляють найвищу наукову цінність та визначають новизну отриманих наукових результатів, полягають у наступному:

1. Внесено пропозиції щодо уточнення визначення змісту понять «інвестиційна привабливість національної економіки», «інвестиційний клімат», «інвестиційний імідж» з урахуванням сучасних досягнень економічної науки та проведених здобувачем розвідок.

2. Розширено наукові уявлення про структурування параметрів інвестиційної привабливості національної економіки за рахунок побудови ієрархії взаємозв'язку основних чинників та їх доповнення базовими та набутими, об'єктивними та суб'єктивними параметрами.

3. Обґрунтовано концептуальні положення формування інвестиційного іміджевого профілю національної економіки в частині його змістовного наповнення; виокремлення специфічних рис його формування в умовах диференціації основних міжнародних рейтингів; факторів та умов активізації інвестиційної активності іноземних інвесторів при прийнятті рішень.

4. Запропоновано науково-методичний підхід до аналітичного оцінювання інвестиційної привабливості національної економіки, що передбачає поєднання структурного та рейтингового підходів і забезпечує конкретизацію типу інвестиційної привабливості.

5. Розвинені науково-методичні підходи та конкретизовані заходи щодо захисту інтересів національних товаровиробників від іноземних конкурентів, для забезпечення імпортозаміщення у стратегічних видах економічної діяльності та видах діяльності з наявним інвестиційним потенціалом.

6. Розроблені пропозиції стосовно вдосконалення методів ухвалення державних управлінських рішень для забезпечення інвестиційної привабливості України за рахунок: виявлення найефективніших форм та сфер для здійснення інвестицій; розробки заходів інвестиційного протекціонізму та забезпечення інвестиційної безпеки; убезпечення країни від негативних проявів глобалізаційних процесів та турбулентності бізнес-середовища; вибору стратегічних напрямів покращення інвестиційного іміджевого профілю країни; визначення тактичних пріоритетів забезпечення інвестиційної привабливості країни.

Детальний аналіз практики забезпечення інвестиційної привабливості в Україні дав змогу автору зробити обґрунтовані та самостійні висновки і пропозиції.

3. Теоретико-методологічна та практична значущість результатів. Дисертантом розроблено та обґрунтовано теоретичні і методологічні положення, практичні рекомендації щодо нового вирішення науково-прикладної проблеми поглиблення теоретико-методичних і практичних засад щодо забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки України, що охоплює різноманітні економічні чинники, перешкоди та фактори впливу на інвестиційну активність, прогноз показників та контроль за відхиленнями, корегування загальних і специфічних вимог до організаційно-економічного забезпечення, механізму її забезпечення.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у подальшому розвитку основ сучасної теорії економіки та управління національним господарством при обґрунтуванні нової парадигми відносно застосування системно-універсальних підходів до формування та реалізації стратегії інвестиційного розвитку України.

Запропоновано сутнісні ознаки положень щодо ідентифікації передумов розбудови ефективного комплексного механізму забезпечення інвестиційної привабливості для національних та іноземних інвесторів, а також комплекс заходів щодо регулювання цього процесу.

Методологічним результатом дисертаційного дослідження є розробка новітніх підходів до поглиблення теоретико-методичних і практичних засад забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки України, зокрема із використанням прийомів економічного моделювання.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що теоретичним положенням та висновкам, отриманим в його процесі на основі теоретичних узагальнень і розробленої авторської концепції забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки України надано форму практичних рекомендацій.

Практичне значення та достовірність одержаних результатів підтверджена їх впровадженням у практиці управління та в організаційній діяльності: Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України (довідка № 221/10-141 від 20.01.2020 р.), що дозволяє обґрунтувати освітню складову сприятливого інвестиційного середовища; ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» (довідка № 2209/1/04 від 16.10.2019 р.) у частині розробки і подання пропозицій щодо удосконалення системи стимулювання інвестиційної активності суб’єктів господарювання; Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій (довідка № 125/03-19 від 10.12.2019 р.) у частині розробки пропозицій для удосконалення науково-практичних засад забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки в цілях розвитку економіки України.

4. Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. За результатами вивчення авторського доробку в опублікованих працях можна засвідчити наступне: опубліковані дисертантом матеріали, у достатній мірі, відображають основні положення та науково-прикладні розробки дисертації. Основні положення, висновки й результати дослідження опубліковані у 10 одноосібних наукових працях, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних обсягом 3,51 д.а., 5 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій становить 4,33 д.а. Матеріали дисертації достатньо повно представлені в публікаціях автора, а також пройшли апробацію.

Автореферат висвітлює основні розділи дисертаційної роботи та отримані в ній наукові результати. Робота містить достатню кількість ілюстративного матеріалу.

Зазначене вище та вивчення наукових праць Якушко І.В. дозволяє зробити висновок, що основні результати дисертаційного дослідження достатньо повно оприлюднені до захисту дисертації.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Структура і зміст дисертаційної роботи логічно й послідовно пов’язані між собою. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, як із погляду сучасних науково-теоретичних досліджень, так і з позицій практичної реалізації, є достатнім. Дисертаційна робота Якушко І.В. складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел (у першому розділі – 107 найменувань, у другому – 55 найменувань, у третьому – 34 найменування), 7 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 290 сторінок, з них основний текст – 206 сторінок, анотація – 10 сторінок, перелік використаних джерел – 22 сторінки, додатки – 52 сторінки. У тексті дисертації розміщено 37 таблиць, 22 рисунки на 38 сторінках.

6. Дискусійні положення та зауваження роботи. Поряд з позитивними досягненнями, висвітленими у рукописі представленої роботи, є підстави вказати на низку її певних недоліків та дискусійних положень:

1. У параграфі 1.3 «Особливості формування інвестиційної привабливості національної економіки в умовах сучасних трансформацій» автор викладає матеріал про погляди вчених щодо суті інвестицій та інвестиційної діяльності (стор. 63-66). Зазначений матеріал, на нашу думку, є загальновідомим, а також не спрямований на вирішення задекларованих наукових завдань. З метою виявлення проблем забезпечення інвестиційної привабливості варто було б акцентувати увагу на проблемних питаннях формування інвестиційної привабливості, особливо інноваційної складової економіки, оскільки перспективи економічного зростання, покращення рівня життя населення напряму залежить від впроваджених інновацій.

2. У розділі 1, на думку офіційного опонента, недостатньо глибоко висвітлено питання про конкретні методи та інструменти, які

використовуються у сучасних ринкових умовах для формування сприятливого інвестиційного середовища та стимулюванні інвестиційної активності суб'єктів. Робота певною мірою виграла б при наведенні більш докладного обґрунтування методичних підходів до оцінювання інвестиційного наявного потенціалу як певного вихідного рівня для забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки.

3. Забезпечення інвестиційної привабливості економіки України в умовах глобалізаційної турбулентності (рис. 3.1), потребує доповнення та аргументованої конкретизації за напрямами впливу держави (правове та інституційне забезпечення; механізм підтримки; інформаційне забезпечення). Серед запропонованих складових відсутні пропозиції щодо удосконалення функціонально-галузевої та територіально-просторової структури суспільного відтворення, що має бути покладено в основу забезпечення інвестиційної привабливості (стор.170-173).

4. На думку опонента, не зважаючи, що автором детально досліджені процеси реалізації інвестиційної політики у забезпеченні інвестиційної привабливості національної економіки (стор.200-208) та його компонентів (стор.203-205), недостатньо обґрунтованим залишається дослідження світового досвіду щодо побудови механізму державного регулювання забезпечення інвестиційної привабливості. Бажано було більше уваги приділити конкретним сучасним моделям забезпечення інвестиційної привабливості (про які загадано на стор. 198-200) у провідних зарубіжних країнах, а також країнах, що розвиваються, і на цій основі визначити можливості адаптації позитивного досвіду їх реалізації в українських реаліях.

5. На рис.3.7 відображено алгоритм забезпечення інвестиційної привабливості країни за результатами проведених узагальнень (стор.187). Однак, в алгоритмі не зрозумілим залишається: яким чином формуються умови для активізації інвестиційної діяльності в країні; які методи та інструменти державного регулювання мають бути використанні; яким чином відбувається вплив інститутів на забезпечення інвестиційної привабливості.

6. На нашу думку, у роботі (розділ 2 та розділ 3) наведено також забагато описової інформації, що не може вважатися викладенням наукових надбань здобувача. Вказану інформацію було б доцільно систематизувати, узагальнити та викласти у додатках.

Проте, наведені зауваження у більшості носять дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки теоретичної і практичної цінності опонованої дисертаційної роботи. Дисертант продемонстрував глибоке розуміння актуальності досліджуваної проблеми. Дисертаційна робота є кваліфікованою науковою працею, виконаною автором особисто, характеризується єдністю і логікою викладення, містить науково обґрунтовані теоретичні результати і методичні положення, які мають безперечно корисну практичну значущість для ринкових трансформацій в національній економіці країни.

7. Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Якушко Інни Валеріївни є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані новітні наукові результати, що в сукупності вирішують важливі теоретичні, методологічні, науково-практичні та прикладні завдання щодо поглиблення теоретико-методичних і практичних засад щодо забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки України.

Тема та зміст дисертації відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та профілю спеціалізованої вченої ради К 41.119.01 у Причорноморському науково-дослідному інституті економіки та інновацій.

За своїм змістом, актуальністю, новизною, важливістю одержаних автором наукових результатів. їх обґрунтованістю і достовірністю, а також практичною цінністю сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Якушко Інни Валеріївни на тему «Забезпечення інвестиційної привабливості національної економіки» відповідач вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2018 р. (із змінами і доповненнями) Міністерства освіти і науки України, а її автор Якушко Інна Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічного управління
та менеджменту організацій
Національного університету
«Чернігівська політехніка» А.П. Дука

Вчений секретар [illegible]
д. держ. упр., професор І. М. Олійченко